

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Calderón, 30.

Representació Administrativa á Barcelona

Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell. 2 rals al mes.
Fora. 8 » trimestre.
Un número sol. 0'20 ptas.

Anuncis á preus convencionals.

NOVÉ ANIVERSARI

Al celebrar lo nové aniversari de la aparició de LO CATALANISTA nos sentim contristats de debó per la crítica situació que atravessa l'Estat espanyol del quín forma part la nostra desventurada Catalunya.

Entrampada ja Espanya fins al coll per la mala administració de sos governants y corcada fins als ossos per la rosegadora tasca d'un parlamentarisme uniformista verdaderament aniquilador, sols li faltavan las dos terribles feridas de las guerras de Cuba y Filipinas pera aproximar-se á una trista fi entre dolorosos sufriments.

Los moments son crítichs y de tota gravetat. Per las feridas obertas raja la sanch á dolls, la sanch d'un poble mes que suferit y mes que heróich, puig sab morir per culpas ajenas, y sense protesta contra 'ls autors d'ellas. Després d'haverho insinuat ja lo mateix Cánovas, en Moret ho ha dit ab tota frescura: «aixó que passa ab las Colonias es lo FRUIT D'UNA EQUIVOCACIÓ DE VINT ANYS». Lo poble ni sisquera se n'ha volgut adonar; deixantse empenyer tan sols per la forsa d'una fatalitat inexplicable.

Los recursos del Tresor també van minvant á corre-cuyta, y, després de mil operacions econòmicas, tranzitorias y ruinosas per l'ánia de guanyar temps, ja 's parla de recórrer á un emprèstit-monstre de mil milions de pessetas que de segur no abastarán prou als compromisos contrets, quan ja 'l senyor Navarro Reverter nos anuncia ab lo major cinisme que no cal apurar-se puig queda encara molta cosa pera empenyar. D'aquest sí que pot contar-se com del dentista Bau, de qui deya 'l públich barceloní que extreya caixals sens dolor... del senyor Bau.

En una paraula: que la situació 's presenta tan grave com no 'n pot ser més, augmentant sa trista transcendència 'l desconsolador fet de que no 's descobreixi per enlloch remey viable als mals que 'ns afeixugan. Corrupció a dalt, falta de virilitat a baix. Espanya es un Estat que cau per la pendent d' un abim, sense trobar enlloch aturador que pugui evitar los mortals efectes de sa cayguda.

Peró, si 'l mal es tan grant ¿quina n' es la causa? ¿y quins poden ser sos remeys? Nou anys fa que ho ve predicant desde aquestas modestas planas LO CATALANISTA, com tots sos demés companys de periodisme regionalista a Catalunya. La causa está en aqueix brutal centralisme que ha entregat las regnas de la governació pública a la escuma de la nació, a aqueixos odiosos partits polítics, cossos deformes y anti-naturals, sense cor pera sentir ni cervell pera pensar, ab sols boca pera dragarse y ventrell pera pahir los fruyts de las suhors de tots los espanyols.

Fà nou anys que LO CATALANISTA, junt ab sos colegas de patriòtica tasca, expliquen aixó a tots sos compatrieis, y 'ls hi d' uhen més encara: los hi diuben que la principal culpa del desdixat predomini que 'l centralisme parlamentari exerceix sobre 'l pahrís correspon al glacial indiferentisme del poble mateix que 's deixa escamotejar sos drets, trapitjar sa dignitat y saquejar sos interessos sense piular tan sols, escupa-rrendit, aclaparat, cor-prés de cobardia y d' esglay devant las exigencias y las amenassas de quatre despreciables cacichs als qui podria eusorrar si volgués set pams sota terra ab una girada tan sols de sa poderosa mà.

Cert que la ven de la sensatés, eixida de la premsa regionalista, no ha sigut desgraciadament prou escoltada ni molt menos atesa per nostre poble; pero cert també que en lo pecat hi porta la penitencia. La lliçó es dura: ¡tandebó que al menys fos profitosa!

*
*
*

En nou anys que conta LO CATALANISTA d' existència jamay podia tenir mes fonament de rahó que avuy la sua sana propaganda.

Espanya está en imminent perill de complicacions interiors, que foran lo complement de sa ruína, afegidas als greus conflictes de Cuba y Filipinas. Dos partits extrems van espiant desde 'ls bastidors lo moment oportú pera presentarse a la escena espanyola a desempenyar lo paper de revolucionaris que la historia 'ls hi té assignats: lo pahrís sab que 'n pot esperar dels dos per los recorts que 'n té de guerras civils é insurreccions anteriors en fetxas no llunyanas. L' un representa la reacció absolutista qual naturalesa no volém discutir en aquestos moments, pero que innegablement está avuy divorciada del esperit dels temps y ab las aspiracions d' Espanya; l' altre ve a ser la corruptela de la llibertat ó sia la llicencia, estimulada per l' anti-clericalisme, portant involucradas en son sí las revenjas socials que tant esglayan a nostres espantadissos burgesos.

Posat lo pahrís entre aquestos dos extrems, mes que may pot convenir

vacunar lo cos social ab la linfa pura del patriotisme regional pera immunisar-lo de perilluosos entusiasmes per cas de ells dos. Perque es precis desenganyarse: se sent á dir massa, á cau d'orella que 'l pahís acaba ja la sua paciència, y no te l'esperit prou seré pera veure ab tranquil·tat com se li escola la sanch y se li escorra la butxaca. Los caps entenebrats impacients, propers á la miseria, comensan á pensar ja d'ahont sortirá 'l pá pera 'ls dias que venen, y sas miradas recelosas buscan en l'espai la estrella que 'ls guíhi en la fosquedat que se 'ns avehina.

Las nostras classes directoras, cegas mentrestant en son relatiu benestar, no s'adonan ó no volén preocuparse de la tempesta que 's forma á son vol; pensan tal vegada que llurs efectes destructors se limitarán á las capas inferiors de la societat y plá se'n distreuhen ellas en son encumbrament. Deu las ilumini ¡y que erradas están! Mentres ellas encara tenen humor pera jugar á las elecciones, semblant que 's barallan y obligant en realitat á barallarse per sas conveniencias als pobres desheretats que tenen á sas ordres; mentres part d'ellas descaracterisa la representació nacional catalana entregantla als forasters y llurs contraris se creuhen defensarla posantla al servey preponderant dels borts interessos de una banderia política; mentre tot aixó passa, los desanimats agitadors, propis y forans, que s'han imposat la repugnant tasca d'envenenar los odis socials, van trevallant per sota, amagats com los taups, passant casi inadvertits en mitj de la miseria com las anguillas entre 'l llot.

Sols una gran dosis de patriotisme y de caritat podrien aturar, ó retardar al menys, la tempestat que 's ve formant: Y si las classes poderosas y los humils ensemps escoltessin lo que fa nou anys los hi diu ab LO CATALANISTA, tota la premsa afecta al Regionalisme, los sentirían brollar de la sua ánima aquells dolsos y generosos sentiments ab lo mateix esperit de refrigerant consol que acompanya á las llágrimas tardanas pera un cor atribulat.

Perque 'l Regionalisme enclou en sa naturalesa íntima aquella verdadera democracia d'or fi que unía ab suaus llassos al rich y al pobre, al poderós y al desvalgut, al amo y al trevallador. Per la virtut incontrastable de las instituciones que pregona y que feren ja prova brillantíssima en los millors temps de nostra Historia, lo Regionalisme tornaría a posar en contacte en nostras Instituciones populares als representants de tots los estaments, mes no per forsa com avuy, en que 'ls de sota han d'escalar ab violencia las representacions que pretenen, sinó de bon grat y per comú acort, fentse pas ab la mes cristiana tolerancia als elements sensats del poble que pujan servir als interessos colectius de la societat, y evitantse aixís tota ocasió, ni aparent sisquera, de que exerceixint sos perilluosos instints los elements turbulents y revoltosos de la societat.

*
*
*

Una prova d'aquest especial criteri democrátich que ns anima y que fa nou anys que predica LO CATALANISTA la tenim devant las actuals criticas circunstancias que 'l pahís atravessa.

Dels textos de las antigues Constitucions catalanas se 'n desprén que lo nostre Príncepat tenia 'l servey voluntari en temps de pau: los soldats ho eran á sou y per son gust, com podian escullir un altre ofici qualsevulga. En temps de guerra, sols pera defensar al terrer nacional de forastera invasió se podian fer grans llevas forsosas, però sempre baix la base de que tenian obligació de servir á la Pátria TOTS LOS CATALANS, richs y pobres, y encara cadascú en son indret, pera defensar lo tros de terra de sa respectiva comarca. Com si aixó no fos prou, ademés era precis que 'l Rey se posés al devant dels exércits nacionals pera que estiguessin obligats á seguirlo tots sos vassalls (1).

May, en cap cas, pera las guerras de conquesta ó aventuras exteriors, tenia obligació cap súbdit del Príncepat català de fer la prestació personal, diventse formar los exércits de voluntaris á sou y ab los recursos que las Corts votavan pera 'l cas; si 'ls votavan, puig molt sovint se li negavan al Rey los subsidis que demanava quan devian servir pera empresas que la nació considerava improcedents ó ruinosas.

Després d' aquesta evocació del esperit verament cristià que respiravan tals disposicions, las quinas lo Regionalisme ha vingut estudiant ab especial carinyo pera acomodarlas al esperit de la época, ¿caldrá qué retrayém las enfiladas de pobres desvalguts que 'ls barcos se 'n duhen aquestos dias á Cuba y Filipinas? ¿será precis que renovém la llaga en los cors dels pares que no tenen trescents miserables duros pera salvar de perill imminent las vidas de sos fills?

No cal; sols si una cosa deu fer constar LO CATALANISTA, declarantla ab tota solemnitat. Y es: que, ab tot y no ser partidari del servey obligatori tal com algunas nacions europeas lo practican, opina que seria de oportunitat, de necessitat y de justicia que 'l tal se declarés á Espanya interin durin las actuals dolorosas circumstancias, diventse enviar á las Colonias sublevadas igualment als richs y als pobres ab l' amorosa fraternitat de sa comú desventura.

Dos ventatjas tindria aixó, ademés de la excelencia propia de tot lo que respón al esperit de justicia, y son: primera, que divent enviar las classes poderosas é influyents sos fills á ditas guerras, arribarian á compondre tot l' horror de las mateixas, y no serian en lo successiu tan fa-

(1) Nota. Com han cambiat los temps. Nò en só de critica, sinó pera reproduhir una noticia que ha publicat tota la premsa madrilenya, fem aquí menció de que S. M. la Reyna Regent, desde San Sebastián, ahont estiuheja en l' actualitat, no pogué assistir á la despedida de las tropas que s' embarcaren ultimament en aquell port, per la desgraciada casualitat d' haverse escullit l' hora en que ella sortia del bany y estar la mar un xich picada. Son amorós cor de Reyna s' hagué d' expansionar despedint als expedicionaris desde la terrassa de son Palau de Miramar ab carinyosas salutacions fent vòleyar lo mocador ab que després degué aixugar sens dupte sas llàgrimas d' enterniment.

No esmentém aquest detall ab ànim de censura á la virtuosa soberana del Estat espanyol, que en sa calitat de dama y mare d' un rey-infant està fora dels alcans de tota reticència sobre 'l particular; retrayém sols lo contrast con á una prova dels canbis efectuats pel temps en lo curs de la vida dels pobles.

cilment com avuy las mes culpables per sa deixadesa, per son egoisme y per sas ambicions ó vanitats en lo desmanech gubernamental d' Espanya que ditas guerras ha ocasionat; y segona, que ab lo perill imminent de mort arrostrat per lo jovent de las clases directoras de la nació, se multiplicarian en gran manera las facilitats de terminació de tan calamitosos disturbis, afinantse molt lo cervell y estimulante notablement las energias dels elements governants pera buscar solucions armónicas y tranzaccions honrosas als conflictes que atravessém y que á la llarga es verossimil no pogan terminarse de cap altra manera.

*
* *

Veus aquí, bons sabadellenchs, lo que ha cregut oportú dirvos Lo CATALANISTA al celebrar lo nové any de sa naixensa. Podréu escoltarlo mes ó menos: per vosaltres feu. A poch que vostres cervells reflexionin comprendréu que dintre l' Regionalisme está la única solució possible pera las presents calamitats espanyolas. ¿No vos convé, donchs, prestarli activa cooperació y poderosa forsa moral, á fi de que deixi sentir llur saludable influencia en las esferas del govern públich? Vosaltres, que conscient ó inconscientment, heu comés lo garrafal error d' enlayrar á homes tan funestos com en Navarro Reverter fins a las poltronas ministerials, no vos sentiréu ab prou forsas pera empenyer cap amunt, nó als homes del Regionalisme, que son homes de sa casa y no ambicionan res, sino á sos ideals, á son esperit, que podria ser é indubtablement seria la salvació de Espanya?

¿O vos estimeu mes fer com aquells capitalistes de Bilbao que no tenint diners pera 'ls Sanatoris dels soldats ferits á Cuba, preparan en cambi, segons ha dit algun periódich, una fenomenal *corrida de toros* en dita capital, en la que diuen si 's matarán fins á 24 de ditas bestias, pagantse la entrada á CINQUANTA DUROS y cotizantse 'ls gastos á SETZE ó DIVUYR MIL DUROS? ¿O be com aquells altres de Barcelona, que trobant insuficient y poch artistica la *plassa de toros* de dita ciutat en tan bella ocasió projectan construhirne unaltra á tot luxo y á tot gasto en l' Ensanxe de la mateixa?

Tinguém seny tots plegats, y abominant ab enteresa de semblants mostrars de degeneració moral, llensemnos á una campanya verament patriótica y sensata, que l' estat del país be la reclama ab inexcusable necessitat.

Puig que 'ls elements polítichs uniformistas del actual periodo històrich del parlamentarisme espanyol no li han reportat al país mes que entrebanchs y desdixas, la ruhana material mes temible y la decadencia moral mes vergonyosa; puig que 'ls partits extrems, no aspirant sino á enderrocar las institucions actuals pera sentarhi d' altres, novas en l' apariencia pero nó distintas en lo fons, cap garantia deixan entreveure que 'ns faigi desitjar son triomf; devant tan evident desengany, abrassemnos tots plegats, los bons catalans sota la bandera del Regionalisme,

sostenint á aquest en forma ben antitètica á la dels partits polítics madrilenys, prenyats de concupiscencias personals y de propòsits intranzigents, no ja de vegades sobre tal ó qual forma de govern, sinó en concret sobre l' encumbrament de tal ó qual *gefe*, ó de tal ó qual *pandilla*; y fem tots plegats una lliga de ferro contra 'ls prevaricadors, guarintnos en aqueixa imensa fortalesa del patriotisme regional, sabiament orientada cap á vents de positiva llibertat y democracia cristiana, com los requereix forsosament l' estat de perturbació dels cossos y de las ánimas en los actuals crítichs moments.

Ab tal motiu, LO CATALANISTA, al entrar en lo nové any de sa publicació, creyent arribada l' hora de que 'ls mes curts de vista puguin llegir ja en lo curs dels aconteixements las necessitats del pervindre de Catalunya, á tots los hi recorda nostre evangeli de cada any, de cada dia, de cada hora, vinculat en lo següent compendi d' aspiracions que á faysó de crit de combat escriguerem fa nou anys en lo primer número de LO CATALANISTA, y que ha estat y seguirá essent sempre

NOSTRE PROGRAMA

Es ben concret y ve indicat en lo mateix títol del periódich.

Defensar á la Regió Catalana en tot y per tot; vetllar per sa dignitat, per sos interessos y sos drets que considerém los mes sagrats del mon; propagar son expressiu y categórich llenguatge que 'ns sembla 'l mes armoniós que existeix; despertar sas gloriosas tradicions históricas que á tants heróes y sabis han immortalisat; y enaltir, finalment, sa llegislació en lo que té de característica y apropiada á sas morigeradas y patriarcals costums.

Es á dir: fer Catalanisme.

Baix tal concepte los nostres esforços se dirigiran á alcansar la Autonomía de Catalunya que desitjem junt ab la de las demés regions d' Espanya. Que cada una d' ellas pugui administrarse lliurement sos respectius bens, fomentarse las sevas fonts de riquesa en proporció á sa conveniencia y necessitat, y valerse de sa propia llegislació y usar son natural llenguatge y disposar de tots aquells ressorts interiors exclusivament seus que puguin afavorir en un ó altre sentit son floeixement y son benestar; però estant lligadas, aixó si, totas juntas per un dolcíssim llas fraternal de protecció y de defensa, baix la mateixa superior gestió de un

Poder comú (ab qualsevol dels dos sistemes monàrquich ó republi-
cà), mes ab facultats restringidas sols á aquells assumptos d'interés
general que afectan al *tot* de la Nació ó be als de las relacions
exteriors que son propis del bell conjunt *expontánea y volunta-
riament* organísat ab lo nom d' «ESPANYA».

LA REDACCIÓ.

SECCIÓ POLÍTICA

Com si no tinguessim prou amolino ha esclatat també á Filipinas una insurrecció
que 's presenta bastant gravé, venint á fer cada dia mes horrorosa la situació que estém
atravesant los desdixats contribuyents del Estat Espanyol.

¡Quant cara pagarà Espanya aquesta sèrie d'anys de governs ineptes, y prevari-
cadors que han fet possible lo desgavell actual, próxim parent de nostra total ruïna!

¡Que ben merescut s' ho tenen aquestas classes directoras, egoistas, indiferents,
servils tot lo mes d' aquell qui mana, ajudant ab sa passivitat escandalosa á fer viables
uns governs anti-patriòtics que no han sabut en 20 anys de pau fer altra cosa que'em-
penyer al pays á sa decadència!

¡Llástima que 'l daltabaix que s' acosta ha d' aixafarnos á tots, víctimas y butxins
en una mateixa estona, esceptuant als aixerits que haventse aprofitat, han colocat al
estranger la fortuna tan poch escrupulosament guanyada!

Ab motiu de la recent insurrecció de Filipinas la major part de periòdichs conser-
vadors y polítics de la mateixa especie, com obehint á una consigna, tiran lo mort
sobre la masoneria espanyola culpantla á ella únicament dels desastres que sofreix
Espanya.

Enhorabona que l' element batallador del periodisme catòlich s' aprofiti d' aquestas
circunstancias pera donar un cop mortal á la tan extesa tonteria de las . . . , pero qué aixó
fagin los conservadors y fins alguns fusionistas, francament sino fes tan fàstich faria
partir de riurer.

Lo que passa á Cuba y Filipinas única y exclusivament es culpa de la administració
corrompuda d' aquesta Espanya de fusionistas y conservadors que la van deixant que
ni será bona pels gossos y culpa es d' ells, donchs, si 'ls massons s' han aprofitat de las
víctimas del seus desacerts pera atiarlos contra los que tan pomposament anomenan
màdre patria.

¡Valents escrúpols nos gastan á última hora los despreocupats polítics, immorals ab
que Deu nos castiga!

¡Per escarafalls avuy de la masoneria, patrocinada per la major part d' ells ma-
teixos, fins al estrem de haverhi hagut ministres conservadors que tenian un gran ben
alabat en aquella secta de... beneyts qu' avuy 'ls esgarrafa y fins en la presidencia del
Consell de Ministres s' ha assegut qui ha estat devant ó poch menys del Gran Orient
d' aquella tonteria!

¡Donchs si tant s' escandalisan avuy de aquesta secta, perque tots, polítics y pe-

riòdichs, vinclavan l' espinada devant dels grans homes de sos partits quan públicament constava formavan part de la Masoneria?

Menos escrúpols fingits y un xiquet mes de conciencia.

Ja es hora de que 's gastí franquesa al abordar aquets assumptos que tant nos interessan.

Si 'ls governs espanyols, seguint la tradició colonial castellana, no haguessin tolerat las asquerositats d' una administració tan corrompuda, á bon segur que no hi haguera hagut tan bon llevat revolucionari.

A cada hu 'l que siga seu, que la rahó fins 's dona als moros.

Lo general Pando ha tornat á dirne un altra de las sevas.

Parlant ab un corresponsal de periòdichs y pera qu' ho tornés á dir, ha fet saber *urbi et orbi* que si li donan lo mando de la provincia del Pinar del Rio, ab 2 mesos se compromet á treure á Maceo y á deixar la provincia completament pacificada.

¡Sembla mentida qu' alguns generals espanyols siguin tan fluixos de llengua!

Y pensar que quan va anar á Cuba també va fer una promesa per l' istil á la provincia de Santiago y al últim no va tenir mes remey que venir al Senat fent lo distret de sas promesas.

¿No hi hauria manera senyor Ministre de la Guerra de lograr que 'ls seus subordinats no fessin riurer en moments en que convé mes que may conservar y aumentar lo prestigi del exèrcit?

Segons nos comunican los periòdichs *patrioters* en Maceo escriu á alguns politichs espanyols y s' entera de la premsa francesa y madrilenya y fins llegeix 'l *Diario de sesiones*.

Nada, que sab llegir y escriurer.

¡Y nosaltres que 'ns creyam, imbuïts per la premsa patriòtera, que en Maceo 's menjava las criaturas!

¡Si qu' anavam ben lluny d' oscas!

*
* *

Y no 's creguin per lo dit que sols sapiga posar la firma y confegir duas sílabas seguidas, no, que segons los portantvens de la opinió guerrera fins te mes sentit comú que 'ls que 'ns governan.

Figúrinse qu' ha escrit al senyor Leon y Castillo (sens dupte per ser lo mes fiel reflexo del escut d' Espanya) y en una notable carta, segons diuen, estudia molt á fondo la qüestió de Cuba, y demostra que després de la pau del Zanjón si Espanya hagués tingut un home de seny y capàs d' aprofitarse dels benefieis d' aquella pau, haguera acabat per sempre 'l llevat de las insurreccions á Cuba.

¡Eh! ¿que 'ls hi sembla? ¿No te mes rahó y mes sentit comú que mes de quatre desvergonyits politichs dels que han malbaratat la Espanya?

Y acaba la carta dibent que en Cánovas que quant parla ho fa com un politich anglés, al executar, obra com un politich turch.

¡Vaja que per ser un negre no podia encertar mes!

De segur que 'ls politichs madrilenys han de haver quedat blaus.

La Lliga de Productors de Viscaya y 'ls fabricants á quins afecta la lliure introducció del material de ferro-carrils, desesperats devant las concessions que torna á fer lo govern en son projecte d' auxilis á las Companias ferro-viarias, han telegrafiat á en Cánovas, protestant enérgicament de tan antipatriótica mida y fent constar qu' están decidits á tancar sas fàbricas y llensar sos obrers al carrer, fent responsable al govern de las consecuencias.

Bona lliçó pels fabricants de Catalunya que sempre creuen que han d' anar arrastrantse pera obtenir lo que sollicitan.

A Bilbao fan cas omís de que hi haigí insurrecció á Cuba y á Filipinas, pera mostrar-se enérgichs.

Creuen y fan be que no perque hi haigí guerra á las colonias han de reventarse 'ls industrials espanyols ja prou castigats ab la sanch y 'ls diners que se 'ns demanan.

¿Se 'n recordarán per quan convinga 'ls fabricants economistas de nostra Catalunya?

La firsá electoral á Espanya descrita per un estranger

No 'ns innovará de gran cosa. Aquí tots tenim conciencia clara de lo que son las nostras eleccions; però las paraulas, evidentment ben sospesadas, ab que 'n parla en un article de la *Revue Politique et Parlementaire*, En Lefèvre-Portalís, membre del Institut, ensemps que son un testimoni de major aceptió, poden fer enrogir las nostras galtas; y si comensavam per avergonyir-nos, potser acabaríam per esmenarnos.

Voldríam traduhir tot l' article; mes la falta d' espaynos obliga á espigolarhi no més.

Comensa En Lefèvre-Portalís per fer una exposició sumaria de la nostra lley electoral, de la que 'n formula una apreciació concisa y exacta: «La lley qui regula las eleccions legislativas, la que no comprèn pas menys de 109 articles, es pera la Espanya com la fatxada d' un edifici qui no es per dins lo que aparenta per defora.»

Y explicada la lley, diu:

«Mirant no mes als textos de la lley, las eleccions legislativas no podrían deixar de fer honor á la Espanya; però si un s' entera del modo com los textos son posats en práctica, pot repetir-se tristament lo vers del poeta:

Comment en un plomb vil, l'or pur s' est-il changé?

En efecte, la característica de las eleccions espanyolas es la poca vergonya ab que 'ls funcionaris y electors creuen que tot los es permés.»

«En quant als funcionaris, los governadors de província,... se creuen encarregats de fer las eleccions... La candidatura oficial es talment aclimatada en Espanya, que hi sembla formar part de las institucions polítiques. Los governadors usen á dret y á tort, sovint per los pretextes més futils, de llur dret de suspensió... Si no poden exercirlos mentres dura 'l período electoral,... se 'n indemnisen á la bestreta y atuhexen á aquells qui serien temptats de mostrar-se 'ls més renitents. Tampoch se donan vergonya d' intimidar per tots los medis á las municipalitats: las sotsmetent á tota mena de mortificacions y fins poden imposarleshi muntres més ó menys considerables, amenassantlas ab augment d' impost per efecte de formalitats administrativas en que haurán incorregut, á fi de ferlas més vincladissas quan los dons y las promesas no hi arriban...»

«La desinvoltura de las meses electorals fa massa sovint del botlletí del vot una verdadera joguina que fan maniobrá al llur arbitre. Sense 'l mes petit escrúpol molt sovint se fa votar als ausents y als morts, se sòstituhexen als electors verídaders per altres qui no ho son... Devegadas fins y tot paquets de papeletas son tirats á dintre de la urna per acort tácit entre 'ls individus de la mesa, sense fer cabal de las reclamacions que s' eludeixen y de las penalitats que solen acabar en la impunitat. Las actas de la elecció en las seccions son mes d' un colp deixadas en blanch, pera esser omplertas al gust de la comissió central d' escrutini, y 'ls frauds de tota mena... tenen un passa-port que 'ls franqueja totes las portas.»

Lo quadro no está mal esbosquessat, y encara acaba de perfilarlo al descriure las darreras eleccions de diputats á Madrid.

Acabat, ve la síntesis. També en aquest punt es notable l' acort y, per lo tant, aclaparadora pera nosaltres la ploma del docte articulista:

«Pera que las eleccions espanvolas tinguessen una altra fesomia, fora precis mudar las costums polítiques, y un se pot fer la pregunta de si tal vegada s' hi pérdría mes que no s'hi guanyaria. Lo sufragi universal de la manera que 's practica á Espanya, permaneceix en l' estat rudimentari, sense poguer prescindir d' una direcció; aquesta direcció en tant es més facilment exercida, en quant la indiferencia dels electors, s' hi presta,

mantenint la abstenció del major nombre d' electors, més real que aparenta, puix los qui s' abstenen no 's queixen de que 's voti en son nom. Del moment en que 'l sufragi universal busca un sant y senya, no hi ha sinó 'l govern que puga donarli.»

L I T E R A T U R A

Una petaca de historia

X

Y vaig escaurem al carrer sens sapiguer ahont encaminar mos passos. En mon cervell s' abocetavan los projectes mes absurdos, tots inspirats per la desesperació que 'm dominava. Fins l' atmósfera contribuïa al manteniment de mon dolor... Lo sol havia desaparegut darrera una nubolada qu' anava enfosquintse per moments com si 'ls núbols se superposessen ab mecànica precisió... La pluja queya á menudas gotas, menudas y fredas, tan fredas qu' al posarsem demunt del front me feya sa impressió l' efecte d' una punxada de fina agulla... Y jo tombava carrers y carrerons, ab la imaginació sempre embargada, acabant per tornar al punt de partida sens donarmen compte, aixís com al rompres la cadena de mos projectes la soldava sempre pel mateix lloch.

Tres horas feya que caminava desorientat, quan vaig escaurem per ters cop al peu de la escala de mon deixeble... Una veu coneguda 'm desvanesqué de sobte 'l propósit que meditava...

—¡Quin desori!... ¡Valgam Deu!...

—Y donchs...

—Ja es lo segon desmay que li agafa á la senyoreta...

Una forsa imperiosa va conduhirme grahons amunt, sens donarme temps pera considerar mon pas...

Mon deixeble obri la porta.

—Son á dintre?...—vaig preguntarli. Y sens esperar la contesta 'm vaig encaminar al salonet.

—V. per aquí?...—esclatá la senyora al adonarsen.

Un moviment que feu la noya al acomodar-se en son balanci, pera assegurar-se de que veritablement era jó l' importú, la distraigué uns segons. Jo vaig aprofitarlos pera prepararme.

—Com s' atreveix?...

—He pres una determinació que pot interessar al benestar de la noya, y he vingut pera innovárlasla.

En aquell moment entrá mon oncle, que venia pera saber de sa promesa

—Tú!...—'m digué, atmirat d' ensopegarnos.

—Si; jo; responguí ab veu reposada... Jo, que vinch disposat al sacrifici pera que Vs. gosin de tranquilitat... Comprench que vivint aprop seu

podria entelar mes d'una volta 'l mirall de sa benauransa... y. . m' allunyo. Ahont?... No ho sé... No mes sé que es necessaria ma separació y m' hi resolt á tot...

La senyora m' escoltava, bocabadant de sorpresa. La noya, aclaparada encare per sa indisposició, feya moure 'l cap en significació de descontent, suspirant ab mes forsa á mida que jo anava enrahonant... Mon oncle 's passejava amunt y avall de la saleta que jo tantas voltas havia resseguit, tot cobrintse 'l front ab una de sas mans, com si reprimis el vol d' alguna impertinent idea... De sobte s' aturá; fixá en mí una mirada de salvatge satisfacció; somrigué una estona y, posant sobre ma espatlla aquella mà que feya poch tenia demunt son front, me digué, recalcant las paraulas:

—Donchs... en fujes!... eh?... Te 'n vas... lluny?... Molt lluny, no es cert?... Potser en busca de fortuna...

—Just. Precisament,—vaig contestar ab lo mateix tò, mes espurnant-me 'ls ulls de ràbia.—S'; m' allunyo á probar fortuna. Es tan útil la possessió de capital... Com que d' ell dependeix *absolutament* tota la felicitat nostra!... Y sinó, diguihó V.... ¿Qui havia de assegurarli que, no pel que val, sino per lo que representa... arribés á possehir...

Un fort sospir de la noya sospengué en ma boca la paraula.

—Digas!... Digas!...—exclamá l' oncle, envalentonantshi.—Afegint, tot reprementse:

—Y tú be podrias contestarho!... A ser un'altra ta posició; á contar ab los medis que 'l viurer en societat imposa... qui dubta?...

Jo 'm creya que 's mofava de mí. Ell, que tenia en sas mans la meua salvació!... Ell, que, á escórrerseli una miça aquella vena de sa fal-lera que li tapava 'ls ulls s' hauria adonat de que, ab un xich de protecció que m' oferís ó concedirme la explotació de sos tants negocis, subvenint aixís á ma carencia de capital, d' un capital que no 'm pogué deixar mon pare, mes que li sobrava á n' ell ab escreixos, podria fernes felissos!...

Tal bofetada vá aclapararme... Pera donarli á comprendre mon despreci, vaig tombar-me en sech, oblidant fins las reglas de cortesia.

Una riallassa séva, una rialla tremenda é ingénua alhora va ferme 'l mirar de nou... Ningú s' explicava 'l *perqué* de semblant extemporaneitat... Y éll seguía ribent... ribent com un carnestoltas.

JOAN PONS Y MASSAVEU.

(Continuará)

NOTAS REGIONALISTAS

Sense que pretenguem enfondir en l' assumpto, y á titul de noticia, pera que 'ls nostres llegidors s' enterin de la importancia y desentrotllo que de dia en dia van adquirint las doctrinas regionalistas, traduhim á

continuació uns quants fragments de una carta que ha publicat en lo diari la «Gazeta de Francfort» l'escriptor francès Pau Fournier, en la quina referintse á la Alsacia Lorena, diu:

«Al tornar á pendre duas provincias que li *pertanyian moralment*, la Alemanya no solament recobrá sas fronteras naturals, sinó que feu á la causa de la civilisació y á la mateixa Fransa lo servey més gros de que may hagi hagut de pendre nota la historia.

«En efecte, si en la gran sacsejada de la invasió no s'hi volgués veure altra cosa que la esplossió de la forsa brutal, se cometria un dels errors mes granats que 's poden veure. Aquest error es desgraciadament tant estés en la Fransa que jo, qui soch un francès, me veig obligat pera refutarlo á recorrer al vostre diari, puix cap dels del meu pays gosaria á dir ab veu alta lo que 'ls esperits més elevats de la nostra aristocracia intelectual comensan á pensar de baix en baix.

«Considerada baix lo punt de vista material, la guerra 'ns deslliurá de la falsa posició en que 'ns mantenian duas provincias *qui no mes de nom eran francesas*, però que, en realitat, no tenian ni 'l nostre caràcter nacional, ni 'ls nostres gusts, ni 'l geni de la nostra llengua. En cap període de la historia, la Alsacia y la Lorena han sigut membres orgànichs de la patria francesa.

«Unicament gent ignorant poden pretenir que nosaltres haguém pogut may tenir pretenions paternals á reivindicar sobre dos milions d'habitants, dels qui 'l tipo, las costums, la llengua y las tradicions son sado llas del caràcter alemany....

«La Alsacia y la Lorena, que Lluís XIV cometé la falta de conquerir, devían per forsa tornar un dia al llur origen. *Eren alemanyas y s' mantindrán alemanyas. Jamay, en cap época, han estat francesas.*

«La prova millor de la necessitat històrica d' aquest succés está en que aquest ha procurat una pau qui dura fa ja vinticinch anys. Si la Fransa ha disfrutat d' un repós del que en va 's bnscaria un segon exemple en la seva llarga historia, ho deu precisament á la pérdua de las duas germanas.

«*Aquesta pérdua no es, donchs, una verdadera pérdua.* Pera nosaltres, al revés, es un guany, y tots los francesos, si per dissort no estiguessen dominats per lo *chauvinisme* 'l mes estret, haurian de regoneixer que no hi han idees més dolentas pera 'ls nostres interessos que la idea de la revenja.»

NOVAS

Ja tenim guerra á Filipinas. Que s'expliquin are 'ls que tot ho veuen de color de rosa, que nosaltres ja fa temps qu' ho prédiquem y va succehint per are tal com venim profetisant, tal com va resultar veritat que mentres anavam ximplejant per los hermots de Melilla, s' anava

teixint la horrorosa conspiració cubana que esclatà al cap d' un any y que serà irremissiblement la perdició d' Espanya.

Ja tenen los diaris patriotas un rengló més per explotar y las mares una altra font de desventuras.

Per hont apuntará l' altre núvol? Pel cantó del moro? Per las montanyas que sentiren lo crit de Deu, Patria y Rey? Per las ciutats hont flameja la bandera republicana?

Qui sab! Potser n' eixirán per tot arreu, porque ja se sab que després del temporal, fins en los llits dels torrentons més seèhs s' hi pot anar á fer llenya.

Pobre lleó d' Espanya! Aviat semblará un gat escuat!

—D. Joseph Alsina á qui la Cofradia de la Verge del Montserrat confia lo pendó pera la professó que sortirà de la Parroquia de Sant Feliu lo vinent dimars, ha delegat pera que 'ls sustitueixi en dit acte al «Centre Catalá.» Lo «Centre» ha elegit per companys cordonistas al Cabo de Somatent, Sr. Miran y á la «Associació de Catòlichs.»

Es de suposar que 'l séquit serà numerós y distingit.

—Segons tenim entès lo pròxim dissapte dia 12 del actual se celebrará en lo vehi poble de Ripollet un festival infantil que promet revestir gran importància.

—Lo dia 8, del corrent celebran sa festa, major los vehins pobles de Santiga y Palausolitar.

També avuy la celelra lo poble de Sant Quirse de Tarrassa.

—En la Associació de Catòlichs se posará avuy nit en escena l' estreno del drama en 2 actes y un epílech *Sense esperansa*, original del jove d' aquesta ciutat don Francisco de A. Criach.

—Los 14.998 excedents de eupo del any 1893 segons la *Gaceta*, deurant incorporar-se á las filas lo dia 21 del actual.

Corresponen á la zona de Mataró 134 minyons.

—En lo Teatro Euterpe tindrà lloch avuy á la nit una extraordinaria funció de sarsuela, prenenthi part lo conegut y aplaudit primer tenor Sr. Alcántara y debutant lo barítono Sr. Delgado.

Se posará en escena lo juguet cómic liric en un acte *Colegio de señoritas*, la sarsuela en dos actes *Marina* y la sarsueleta catalana en un acte *Lo somni de la Ignocencia*.

La part instrumental á càrrech de la orquesta *Muixins*.

—Dintre pochs dias arribará á nostre ciutat, procedent de Buenos Aires, nostre particular amic lo digníssim Administrador del Banch de Sabadell don Eudalt Viver.

Li desitjem felis arribada á la mare patria.

—En lo Teatro Camps de Recreo, la companyia del Sr. Borrás posará en escena lo drama *D. Juan de Serrallonga*.

—En lo Certamen Literari de Granollers han obtingut premis nostres compatricis D. Manel Ribot y Serra y nostre company de redacció don Joan Capmany y Capmany.

Coralmment los felicitem.

—Avuy se celebra á Sabadell com en totas las poblacions d' Espanya aixó que 'n diuen eleccions en termes polítichs.

—L' Ajuntament de Barcelona acordá suspendre fins al 21 del vinent Desembre la colocació dels retratos de P. Bernat Boy, Frederich Soler y Joseph Anselm Clavé, en la Galeria de Catalans ilustres.

—Pera 'l Certamen del «Centre Catalanista» d' Olot s' han rebut 133 composicions. La festa se celebrará lo dia 10 del corrent.

—Segons nostras noticias s' está fent actius travalls pera fundar una Tertulia Regionalista á Sant Andreu de Palomar.

—La interessant revista catalana «L' Atlántida» comensará dintre poch á publicar una secció essencialment regionalista.

Nos plau l' idea.

—En vista del éxit creixent obtingut per la «Geografia Catalana» la que segons noticias será adoptada de text per algunas escolas y próximament en nostre Seminari, son autor en F. Flos y Calcat, té en preparació un «Album de l' historia de Catalunya» que creyem obtindrà igual favor que la Geografia. Dit album estará adornat ab uns 60 grabats del tamany de l' obra y son preu será molt económic.

Seguint per aquest camí prompte l' escola catalana comptará ab elements propis y valiosos pera son regular funcionament.

—S' ha publicat lo número corresponent al 30 d' Agost del valent quinzinari «Lo Regionalista», que 's reparteix de franch en lo «Centre Periódístich» d' aquesta ciutat.

Recomaném sa lectura, que com de costum, val la pena.

—La «Associació Catalanista» de Reus, ha tingut la bona idea de reunir a las societats y periódichs d' aquella ciutat al objecte de procurar la redempció de tots los reusencs que siguin cridats al servey de las armas.

Molt nos complauria veure realizat tan humanitari projecte, y mes en cara si l' exemple de Reus fos imitat en totas las poblacions catalanas.

—L' Associació Catalanista de Reus y lo periódich «Reus Moderno» han obert suscripció pera contribuir al monument del popular poeta Frederich Soler.

—Lo núm. 23 de LO REGIONALISTA, que 's publicarà lo dia 11 del vinent Setembre, estará dedicat la memoria dels mártirs de las llibertats catalanas y á commemorar lo terrible dia en que las tropas castellanas y fran-

cesas van caure sobre Barcelona, barrant lo nom de Catalunya del catàlech de la nacions lliures.

La importancia del tiratge será la ordinaria: per eix motiu los que vulguin mes exemplars dels de costum, deurán avisar ab temps, enviant l' import per endavant.

IMPREMTA. En la d' aquest periódich, carrer de **-CALDERON, 36**, se fan tota classe de treballs á preus reduhits.

Plegadors de cartró á las midas que 's desitxin,
se 'n poden servir ab tota urgencia.

IMPREMTA TUGAS. - CALDERON, 36

Fayans Catalá

Fábrica de Cerámica Artística

DE

M. BURGÜES Y COMP.^a - Crehueta, 92 - SABADELL

Pera vendre ó arrendar

DOS TALERS SISTEMA INGLÉS PINTA ab tres calaixos y
30 calcas.

Informarán en la Impremta d' aquest periódich.

FONDA SIMON

Cuyna á la verdadera catalana; bonas habitacions pera familias y particulars; molta natedat y economia.

Espartería, 6 y Vidriería, 12

(BORN VELL). - BARCELONA

Aquesta casa fá 62 anys que dona diariament la sopa als pobres.

Impremta y Encuadernacions de Pere Tugás. Carrer de Calderon, 36. - SABADELL